

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN 94. KURULUŞ YILDÖNÖMÜ HUKUK DEVLETİ VE YARGI KONFERANSI'NIN AÇILIŞ KONUŞMASI

**Avukat Prof. Dr. Metin Feyziođlu
Türkiye Barolar Birliđi Başkanı**

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Ülke Direktörü Sayın Claudio Tomasi,

Avrupa Konseyi Türkiye Program Ofisi Başkanı Sayın Michael Ingledow,

İngiltere ve Galler Hukuk Cemiyeti Yönetim Kurulu Üyesi, İnsan Hakları Komitesi Başkanı Sayın Av. Tony Fisher

Çok Değerli Baro Başkanlarımız,

Türkiye Barolar Birliđi'nin Sayın Delegeleri,

Çok Değerli Meslektaşlarım,

Sayın Konuklar,

Hanımfendiler, beyefendiler,

Cumhuriyet haftası münasebetiyle düzenlediğimiz "Hukuk Devleti ve Yargı" sempozyumuna hoş geldiniz.

Cumhuriyet; Türk Milleti'ni, çağdaş milletler ailesinin eşit bir ferdi yapmayı amaçlayan bir büyük devrimin omurgasıdır. Bu devrimin belkemiği de, hukukta devrimdir.

Cumhuriyet'in ilanını takiben; Türk Medeni Kanunu ile kadın ve erkek kanun önünde eşit kılınmıştır. Türk Ceza Kanunu sayesinde mahkemelerimiz, o günün en ileri ve insancıl maddi hukukunu

uygulayabilir olmuştur. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile eski düzenin keyfî, kişiye göre şekil alan, insana devlet karşısında hiçbir hak tanımayan yozlaşmış kadı mahkemelerinden kurtulunmuştur. Adil yargılanma hakkı ve hukukun üstünlüğü, Cumhuriyet devrimi sayesinde kazanılmıştır.

Cumhuriyet devriminin temel taşı ise laiklik ilkesidir. Çünkü laiklik, hukukun, insanın ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için insan tarafından yazılması demektir. Böyle olduğu için, laikliğin sonucu, din işlerinin devlet işlerinden ayrılmasıdır. Esasen, laik Türkiye Cumhuriyeti, Türk Milleti'nin İslamiyete en büyük hediyesidir.

- Sadece laik bir hukuk düzeni sayesinde, kutsal dini duyguların günlük siyasi emellere, siyasi ya da maddi güç elde etme hırslarına alet edilmesi önlenir.
- Sadece laik hukuk düzeni, insanların en temiz hislerinin sömürülmesine engel olabilir.
- Halkın halk için halk tarafından yönetilmesi anlamına gelen demokrasi, sadece laik bir hukuk düzenine sahip olunması halinde kurulabilir.
- Ayrımcılığa yer vermeyen; kanun önünde eşitliği bir lütuf olarak değil, bir temel hak olarak benimseyen; insanı ve insanın düşünce hürriyetini toplum hayatının merkezine koyan bir devlet düzeni, sadece laik hukuk düzeni sayesinde sağlanabilir.
- Toplumun refaha kavuşturacak ekonomik ve sosyal her gelişme, yalnızca, bilimi yol gösterici kabul eden laik bir toplum düzeninde yaşanabilir.
- Hukuki güvenlik; ancak ve ancak laik bir hukuk düzeninde var olabilecek adil yargılanma hakkı sayesinde gerçekleştirilebilir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 94. kuruluş yıldönümünü idrak ettiğimiz şu günlerde, en temel sorunumuz, devlet düzeninde giderek yaygınlaşan keyfiliktir. Bu keyfilik, toplumsal düzenin her cephesinde maalesef olumsuz sonuçlarını hepimize yaşatmaya başlamıştır. Kamuda layık olanın layık olduğu göreve getirilmesi anlamındaki liyakat ilkesinin

yerini, siyasi iktidara mutlak sadakat uygulaması almıştır. Buna bağlı olarak her alanda kamusal görevlerin olması gerektiği gibi ve hukuka uygun olarak yerine getirilmesinde çok büyük sorunlar baş göstermektedir. Üzülerek ifade etmek gerekirse, bu sıkıntılı durum, ülkenin temeli olan adalet dağıtma hizmetinin yerine getirilmesinde de maalesef ileri seviyede yaşanmaktadır.

Kişinin; devletin ve başka kişilerin karşısında haklara ve sorumluluklara sahip olabilmesi, yani *gerçek* anlamda vatandaş, *gerçek* anlamda birey olabilmesi için, tüm temel hak ve hürriyetlerini güvence altına alan adil yargılanma hakkının varlığı zorunludur.

Adil yargılanma hakkının hayata geçirilmesi; suçlayan, savunan ve hüküm veren kişilerin yargılama sürecindeki görevlerini en kaliteli şekilde ve hukuka uygun olarak yerine getirmelerine bağlıdır. Bunun için süreçte görev alan kişilerin keyfilikten uzak hareket etmelerini sağlayacak güvenceli bir sisteme ihtiyaç vardır. Kişilerin şahsi özellikleri ve taahhütleri, sistemsiz güvencenin yerine geçemez. Adil yargılanma hakkını, dolayısıyla hukukun üstünlüğünü sağlayacak, üstünün keyfî düzeninin egemen olmasını önleyecek bir sistem için, hâkim ve savcılarının bağımsızlığı, tarafsızlığı ve hesap verebilirliği sağlanmalıdır. Avukatlar ile avukatların örgütlü gücü baroların da bağımsızlığı ve etkinliği güvence altına alınmalıdır. Her devlet düzeninde suçlayan ve yargılayan kamu görevlileri olabilir. Fakat yalnızca demokratik hukuk düzenlerinde bağımsız ve etkin savunma vardır. Şu hâlde, yargılayan kişiyi gerçek anlamda hâkim, devlet adına suç isnadında bulunan kişiyi de gerçek anlamda savcı yapan unsur, avukattır. Avukatın, yargının etkin bir parçası olmasıdır.

Hangi etnik kökenden, inançtan, mezhepten, cinsiyetten, cinsel yönelimden, dilden ve siyasi düşünceden olursa olsun seksen milyon vatandaşımızı hukuk paydasında kucaklaştırmak zorundayız. Çünkü devletlerin dağıldığı, milletlerin parçalandığı, sömürgeci güçlerin vekalet savaşlarında az gelişmiş kitleleri birbirine kırdığı bu

coğrafyada hukuk paydasında kucaklaşabilmemiz, hepimiz için bir var olma mücadelesine dönüşmüştür.

Birlikteyiz varız. Parçalanırsak yokuz.

Bunun için; adil yargılanma hakkını güvence altına alan, bağımsız, tarafsız, hesap verebilir, siyasete kürsüden müdahale etmeyen, siyasetin müdahalesine de kapalı bir yargı sistemini kuracak anayasa değişikliğini bir an önce gerçekleştirmekle yükümlüüz. 16 Nisan 2017 Anayasa Referandumunda yargı sistemimize verilen büyük zararı gidermeliyiz.

Yargının bir daha hiçbir cemaatin, tarikatın güç odağının ya da siyasi partinin eline geçmeyecek şekilde yapılanmasını sağlamak, atalarımıza ve çocuklarımıza olan borcumuzdur.

Bunu; evvelki günün, dünün ve bugünün doğruları ile yanlışlarından ders alarak yapabiliriz. Dünün yanlışını bugünün yanlışına mazeret göstermekten vazgeçerek, parlak bir geleceği hep birlikte inşa edebiliriz.

Bugün gerçekleştireceğimiz ve “Hukuk Devletinde Adil Yargılanma” ile “Temel Hak ve Özgürlüklerin Kısıtlanması” başlıklı iki oturumda dile getirilecek olan çok değerli görüşlerin Cumhuriyet hukukumuzda önemli katkılarda bulunacağını düşünüyorum.

Sözlerimi bitirirken, Türkiye Cumhuriyeti’ni demokratik bir hukuk devleti olması idealiyle kuran ve Türk Milleti için çağdaş uygarlık düzeyinin de üzerinde bir noktaya erişme hedefi koyan Mustafa Kemal Atatürk ile O’nun kadın-erkek tüm dava arkadaşlarını, Türkiye Cumhuriyeti’ni kurmak, iç ve dış saldırılara karşı korumak için canlarını vermiş tüm kahramanlarımızı saygıyla anıyorum.